

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ชนภรณ์ สังสนา *
รศ.พิพัฒน์ ไทยอารี **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ สถิติทดสอบค่า t (t-test) และสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท
2. ประชาชนในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติดกับด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อย และด้านการบำบัดรักษาเสพติดกับด้านการปราบปรามยาเสพติด อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. ประชาชนในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีเพศและอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมแตกต่างกัน

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

**ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับภาครัฐเองมีแนวทางที่จะมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในชุมชนและสังคมตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหายาเสพติด (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550, น.2) ภาครัฐได้มีนโยบายและแนวทางต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ดูเหมือนว่าสิ่งที่ภาครัฐดำเนินการไม่ได้ทำให้ปัญหาลดลง กลับก่อให้เกิดปัญหาใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม และปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันเป็นพลวัต ปัญหายาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ส่งผลต่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันภาครัฐได้มีมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา ผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติด และสร้างสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ โดยกำหนดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ทั้งในเรื่องการเฝ้าระวัง การป้องกันการบำบัดรักษา และการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดความร่วมมือและพลังในการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 และนำผลวิจัยครั้งนี้ มาปรับใช้ในการประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติดอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสระบุรี เช่น ชุมชนเขาคุบะ ชุมชนเขายิงเป้า ชุมชนร่วมใจพัฒนา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

2.2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1) ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ คือ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 – 60 ปี อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 326 คน

3.2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

แนวคิดการมีส่วนร่วม ประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของ

สมาคมนานาชาติเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (อ้างถึงใน เจมส์ แอล เครย์ตัน (2551, น.4) โกวิทย์ พวงงาม (2552, น.14) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.68) และองค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน จินตวีร์ เกษมศุข, 2557, น.6) นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2550, น.25) เจมส์ แอล เครย์ตัน (2551, น.4) และโกวิทย์ พวงงาม (2552, น.14)

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของจินตวีร์ เกษมศุข (2557, น.9)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยร่วมกับทีมงานจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 2558 – 10 มกราคม 2559 จำนวนทั้งสิ้น 190 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วงไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8

6.2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติดกับด้านการบริหารจัดการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย และด้านการบำบัดรักษาเสพติดกับด้านการปราบปรามยาเสพติดมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.3) ผลการทดสอบสมมติฐาน

(1) ประชาชนที่มีเพศและอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

(2) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน

7. อภิปรายผล

7.1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนในบ้านคลองม่วงเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติดกับด้านการบริหารจัดการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับน้อย และด้านการบำบัดรักษากับด้านการปราบปรามยาเสพติด ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาเสพติดเป็นเรื่องอันตราย เป็นเรื่องไกลตัว ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง จึงไม่อยากจะเข้ามายุ่งเกี่ยวและมีส่วนร่วม การที่จะทำให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเรื่องที่ยากทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีกฎหมายหรืออำนาจใด ๆ ของรัฐมาบังคับให้ดำเนินการหรือรองรับความปลอดภัย และให้บทบาทภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นรูปธรรม มีเพียงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเท่านั้น ปัจจุบันการขอความร่วมมือของภาครัฐนั้นเป็นในลักษณะที่ให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ ได้แก่ อำเภอ ท้องถิ่น พัฒนาชุมชนอำเภอ เป็นผู้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านเวทีการประชุมประจำเดือน การประชุมในหมู่บ้าน ซึ่งการรับรู้รับทราบจะเฉพาะกลุ่มแกนนำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมเท่านั้น ไม่ได้กระจายการรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มประชาชนทั่วไปในพื้นที่ และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังขาดความต่อเนื่อง เนื้อหาที่ใช้ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ไม่ได้ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนัก หรือสนใจให้มีส่วนร่วม ประกอบกับประชาชนคิดว่า ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้มีโอกาส หากเข้าไปยุ่งเกี่ยวอาจจะได้รับความเดือดร้อน จึงไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การแจ้งเบาะแสยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ จึงทำให้การดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

ได้รับความร่วมมือจากประชาชนค่อนข้างน้อย แม้ว่าภาครัฐเองมีนโยบายในการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนและองค์กรภาคประชาชน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน ที่มุ่งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และยังคงสอดคล้องกับสมาคมนานาชาติเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อ้างถึงใน อร์ทัย ก๊กผล (2552) ที่กล่าวว่าควรมีโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจอันเกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนีย์ วัยวัฒน์นะ (2552) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน กรณี ชุมชนพัฒนา ล็อค 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลางในกิจกรรมด้านปฏิบัติการ/การดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กิจกรรมด้านการวางแผน/โครงการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และกิจกรรมด้านการศึกษาสถานการณ์ปัญหาเสพติด แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน ในระดับน้อย และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์ ล้วนแก้ว (2552) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การตัดสินใจ ปฏิบัติการ และประเมินผล ตามลำดับ

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับน้อย หากไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจกลายเป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไขจนส่งผลให้ชุมชนและสังคมเกิดความวุ่นวาย ไร้มีความสุข ดังนั้น ภาครัฐควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักแก่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนให้เห็นความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และให้รับทราบถึงผลกระทบของปัญหาเสพติดที่มีต่อตัวเอง ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้รักหวงแหนบ้านเกิด ด้วยวิธีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านช่องทางต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ สื่อโซเชียล อย่างต่อเนื่อง และขับเคลื่อนงานผ่านวิทยากรกระบวนการที่มีความรู้ความสามารถในการโน้มน้าวและจูงใจให้เข้ามาร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในส่วนของชุมชนผู้นำควรสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาเป็นเครื่องมือในการทำงาน เช่น การใช้หอกระจายเสียงเข้า

มาเป็นเครื่องมือในการประชุม เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมได้รับฟัง รับรู้ในการประชุม และให้มีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการจัดทำข้อตกลงหรือเงื่อนไขในร่วมกัน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

7.2) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละเพศอยากเห็นความสงบสุขของชุมชน และจากผลการวิจัย พบว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้ เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่ เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว สามารถรับมือกับความเครียด และให้ความร่วมมือในการทำงานดีกว่า ผู้ชาย รวมทั้งมีเวลาและใส่ใจในรายละเอียดในการดำเนินชีวิตและความเป็นไปของสังคม ประกอบกับปัจจุบันเพศหญิงได้เข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนร่วมมากขึ้น จึงทำให้เพศ หญิงมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ คงทับทิม (2546) ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่รับผิดชอบ ของสถานีตำรวจภูธรตำบลกระต๊อบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ปัจจัยด้านเพศไม่มี ผลทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันเสพติดแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัช ชัย มั่งเสง (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้ ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า ผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

7.3) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ ติดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละช่วงอายุอยากให้ชุมชนปลอดภัยเสพติด และจากผลการวิจัย พบว่า อายุช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมสูงกว่าช่วงอายุอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป เป็นช่วงวัยที่สามารถจัดการกับอารมณ์ จิตใจ ความเครียดได้อย่างมีวุฒิภาวะยืดหยุ่นกว่าในช่วงวัยอื่น ๆ และเป็นวัยที่มองโลกในมุมบวกและ อยากเห็นชุมชนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครบุตร อัครสุขบุตร (2548) ศึกษาเรื่องการมี ส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น ที่พบว่า กำนัน และผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยธวัชชัย มั่งเสง (2550) ศึกษาเรื่องการมี ส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า อายุของผู้ประสานพลังแผ่นดิน

เอาชนะยาเสพติดส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

7.4) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากการศึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้วิธีคิดแต่ละคนแตกต่างกันจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน และจากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ วิธีคิด เจตคติ และประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลายและกว้างขวางกว่าคนมีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และอยากใช้ความรู้ความสามารถที่มีในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วัชชัย มักเฮง (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่าระดับการศึกษาของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

7.5) ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากอาชีพแต่ละอาชีพมีลักษณะงานและประสบการณ์การทำงานไม่เหมือนส่งผลต่อมุมมองแต่ละอาชีพให้แตกต่างกัน และจากผลการวิจัย พบว่า อาชีพรับราชการมีส่วนร่วมสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกร อาชีรับจ้างทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกคนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมและความสุขของประชาชน ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วจะต้องมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีหน้าที่เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาของประชาชน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คนที่มีความรู้รับราชการมีส่วนร่วมสูงกว่าคนที่อาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ที่กำหนดให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย วัชชัย มักเฮง (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า อาชีพของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

7.6) ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากรายได้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต จึงส่งผลให้ผู้มีรายได้น้อยต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำมาหากินและไม่มีเวลาคิดถึงเรื่องส่วนรวม และจากผลการวิจัย พบว่า รายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่าช่วงรายได้อื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากไม่มีความเดือดร้อนในเรื่องการเงินและอยากช่วยเหลือสังคม จึงมีเวลาในการเข้าร่วมมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนในช่วงอื่น ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยรัชชชัย มัทธิง (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า รายได้ของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1) ระดับนโยบาย

(1) ภาครัฐควรออกกฎหมายรองรับสิทธิของประชาชนรวมกลุ่มในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้รับความเดือดร้อน และควรกำหนดสิทธิพิเศษต่างๆ ให้แก่ชุมชนที่รวมกลุ่มในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น งบประมาณอุดหนุนในการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมากขึ้น

(2) ภาครัฐควรกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 1.69$) และกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ($\bar{x} = 1.54$) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยการส่งเสริมให้มีกลุ่มอาชีพเสริมเพื่อลดภาระและความเดือดร้อนของประชาชน และเพื่อเป็นการจูงใจให้ประชาชนเข้ามาเป็นพลังในการแก้ไขปัญหามหาชน การรวมกลุ่มตรงนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพลังในการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาชน

(3) ภาครัฐควรกำหนดให้ท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างองค์ความรู้ และปรับทัศนคติของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำให้เกิดความตระหนักในการเป็นเจ้าของชุมชนและสร้างความเข้าใจถึงความจำเป็นและความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเสพติด เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงของประเทศ และปัญหาสังคม และนำเรื่องการมีส่วนร่วม

หรือการรวมกลุ่มของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดกลุ่มมาเป็นตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณของท้องถิ่นนั้นๆ ในปีถัดไป

(4) ภาครัฐควรเผยแพร่หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อโซเชียลต่างๆ ที่สามารถให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้หมู่บ้านอื่น ๆ ถือเป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางการทำงานในชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดอย่างต่อเนื่อง

2. ระดับปฏิบัติการ แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1) ภาครัฐ

(1) มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ และกลไกในระดับพื้นที่ เช่น ฝ่ายปกครอง ตำรวจ สาธารณสุข พัฒนาชุมชน และท้องถิ่น เพื่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักแก่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 1.69$) และกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ($\bar{x} = 1.54$) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชน เกี่ยวกับวิถีคิดในการทำงาน การกำหนดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด วิธีการดูแลลูกหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสฟติด เพื่อให้ป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดหรือตรงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อไม่สูญเสียเวลาและงบประมาณโดยไม่มีประโยชน์ และเพื่อสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาเสฟติดที่มีต่อตัวเอง ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนบ้านเกิด ให้อยากเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด ตลอดจนร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง

(2) ให้สาธารณสุขและฝ่ายปกครองในระดับพื้นที่สร้างความเข้าใจความตระหนักและปรับทัศนคติของประชาชนในชุมชนในการเอาใจใส่ดูแลผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา ด้วยการให้กำลังใจ การให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างมีกำลังใจ และสร้างความรู้ให้เขาเป็นคนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยไม่รู้สึกรู้ว่าถูกแบ่งแยกออกจากชุมชนหรือเป็นที่รังเกียจของชุมชน ซึ่งจะทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเกิดความรู้สึกว่าชุมชนใส่ใจและห่วงใยตนเองจนทำให้ไม่ยอมกลับไปใช้ยาเสฟติดอีก

(3) จัดให้มีการรณรงค์ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสฟติดมากขึ้น โดยการเพิ่มช่องทางการแจ้งเบาะแสให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

(4) มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อเป็นพลังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด เช่น กลุ่มอาชีพ เพื่อลดภาระและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนผู้ที่มีรายได้น้อย กลุ่มกีฬา กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เพื่อสร้างประโยชน์

ให้กับชุมชนและเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ไม่ไปมั่วสุมเสพยาเสพติด ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวนับว่าเป็นก้าวแรกหรือจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการทำให้ประชาชนสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2) ภาคเอกชน

ให้จัดกิจกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในระดับหมู่บ้าน เช่น สนับสนุนกิจกรรมและงบประมาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับชุมชน ได้แก่ การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไป และการรวมกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงานชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน

2.3) ภาคประชาชน

(1) ผู้นำชุมชนต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการให้เอาใจใส่ดูแลผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาที่เป็นลูกหลานตนเองและคนอื่น ๆ ในชุมชน ด้วยการใส่ใจ ให้กำลังใจ การให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิต เพราะจะทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีกำลังใจ และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่รู้สึกว่าถูกแบ่งแยกออกจากชุมชนหรือเป็นที่รังเกียจของชุมชน และไม่หันกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

(2) ให้กระจายเสียงการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านทุกครั้งผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมได้รับฟัง รับรู้รับทราบการประชุม และให้มีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้งเพื่อติดประกาศให้ทุกคนได้รับทราบ และสามารถแก้ไขหรือโต้แย้งรายงานการประชุม โดยมีกำหนดเวลาในการแก้ไขหรือโต้แย้งดังกล่าวให้ชัดเจน และใช้มติที่ประชุมเป็นข้อตกลงในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการทำงาน

(3) ผู้นำชุมชนควรรหาข้อตกลงร่วมกันในหมู่บ้านเพื่อออกกฎชุมชนหรือข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันและการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ในชุมชนมาเป็นเงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ให้เงินช่วยเหลือ ให้ทุนการศึกษา การพาไปศึกษาดูงาน การเลี้ยงอาหาร หรือการเก็บแต้มสะสมในการเข้าร่วมประชุม เพื่อให้ได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชน ทั้งนี้เพื่อการจูงใจให้ประชาชนสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น

(4) ควรจัดตั้งกองทุนกลางในการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเป็นกองทุนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และแก้ไขปัญห่อื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาหมู่บ้านในทุกเรื่อง โดยใช้หลักการเดียวกันกับการจัดเก็บภาษีหรือตามที่ตกลงกัน เพื่อให้ทุกคนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และอยากมีส่วนร่วมใน

การบริหารจัดการหมู่บ้านมากขึ้น เนื่องจากเงินที่ใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้าน เป็นเงินของตัวเองเกรงว่าคณะกรรมการหมู่บ้านจะนำเงินไปใช้โดยไม่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

(5) ผู้นำชุมชนควรหาเวทีในการพูดคุยกับประชาชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และเพิ่มช่องทางเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้มากขึ้น เช่น การใช้แบบสอบถาม การติดกล่องรับฟังความคิดเห็นให้ครอบคลุมพื้นที่ของหมู่บ้าน การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางลับ

(6) ผู้นำชุมชนควรจัดตั้งคຸ່ມหรือโซนในการบริหารงาน จัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และแต่ละช่วงวัยได้มีส่วนร่วมมากขึ้น หรืออาจจะมอบหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือตำแหน่งกรรมการในหมู่บ้านให้ประชาชนในชุมชนได้รับผิดชอบอย่างทั่วถึง เช่น ให้คณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละคຸ່ມหรือโซน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามห้วงเวลาและความสะดวกของแต่ละคຸ່ມหรือแต่ละโซนอย่างต่อเนื่อง

(7) ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับทุกคนและมองว่าทุกคนในชุมชน คือทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานและพัฒนาชุมชนให้มีความสงบสุข มีความเจริญรุ่งเรือง ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ ความคิดเห็นของคนในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกของการแบ่งแยกชั้นความรู้กักระดับของการศึกษา โดยใช้หลักความจริงและข้อเท็จจริงเข้ามาพูดคุยหรือหารือกัน ซึ่งจะช่วยให้แต่ละคนในชุมชนเกิดความเข้าใจ มีความเชื่อมั่นและยอมรับเหตุผลซึ่งกันและกันที่เกิดจากข้อเท็จจริง

(8) ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนมากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย กลุ่มกีฬา และกลุ่มตามความสนใจ การรวมกลุ่มนั้นจะทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสพบกันมากขึ้น ได้ทำงานร่วมกันมากขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการตนเองได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ไม่เสียเวลาและโอกาสในการทำมาหากิน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการใดๆ ในชุมชน หรือการขอความร่วมมือจากประชาชนทำได้ง่ายขึ้น แม้กระทั่งเรื่องยาเสพติด เนื่องจากประชาชนจะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เกิดความรักและหวงแหนชุมชน อยากเห็นชุมชนดีขึ้น และไม่ยอมให้ใครมาทำร้ายชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์
2. ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ผลกระทบของการมีส่วนร่วม ศักยภาพในการเรียนรู้และการป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทุกด้าน
3. ควรมีการจัดทำการวิจัยในลักษณะนี้ในหมู่บ้านอื่นๆ ที่มีปัญหาสาเหตุดี เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดี
4. ควรมีการเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดีในหมู่บ้านอื่นๆ ที่มีลักษณะปัญหาใกล้เคียงกัน เพื่อศึกษาความแตกต่างและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผลที่ได้ อาจจะมี ความแตกต่าง เนื่องจาก การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ผู้นำชุมชน วัฒนธรรม (วิถีชีวิต) ของคนในชุมชน สภาพชุมชน และบริบทอื่นๆ ของชุมชน

บรรณานุกรม

- กานต์ ล้วนแก้ว. (2552). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.chaipat.or.th/>
- เสนีย์ วยวิวัฒนะ. (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดีภายในชุมชน: ศึกษากรณีชุมชนพัฒนาลือค 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดี ปี 2559. สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.nccd.go.th>
- อรรถัย กักผล. (2552). คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ ส เจริญ การพิมพ์.